

Μάθημα: 24/11/2020

Σημειώσεις

Κράτος (Α)

Συστατικά στοιχεία

- Έδαφος, λαός, αυθυπόστατη πολιτική εξουσία, διεθνείς σχέσεις (δηλώνει την κυριαρχία)
- Πότε προκύπτει το ζήτημα; 1. Διάλυση κρατών (π.χ Γιουγκοσλαβία) 2. Απόσχιση 3. Ένωση κρατών 4. Ομόσπονδα κράτη 6. Κοινότητες που έχουν διεθνή αναγνώριση

Λαός

- Η ζωντανή δύναμη που εκφράζεται με τη θετική βούληση ορισμένου αριθμού ατόμων να ζήσουν στο πλαίσιο μιας οργανωμένης κοινωνίας (Ρούκουνας)
- Ποιοι διαμένουν στο έδαφος το κράτους; κάτοικοι (σύνολο φυσικών προσώπων- πολίτες και αλλοδαποί), πρόσφυγες, ανιθαγενείς
- Μόνο οι πολίτες ασκούν θεμελιώδη πολιτικά δικαιώματα (εκλέγειν/εκλέγεσθαι)
- Αδιάφορο το μέγεθος του λαού (Κίνα/Ισλανδία) ή η ομοιογένεια – θρησκευτική, πολιτιστική κλπ.

Έδαφος

- Η περιοχή που βρίσκεται εγκατεστημένος ο λαός και ασκούνται οι εξουσίες του κράτους
- Ασκή εξωεδαφικές εξουσίες/αρμοδιότητες το κράτος; Ναι → personal jurisdiction, spaces
- Έδαφος = χερσαία εδαφική περιοχή – θαλάσσια εσωτερικά ύδατα και αιγιαλίτιδα ζώνη – υπερκείμενος του χερσαίου και θαλάσσιου εδάφους εναέριου χώρου
- Αρκεί το έδαφος να έχει επαρκή υπόσταση έστω και αν τα σύνορά του δεν έχουν καθορισθεί με ακρίβεια

Εδαφική κυριαρχία

- Το σύνολο των αρμοδιοτήτων που το κράτος ασκεί στο έδαφός του
- Απόλυτη, πλήρης, αποκλειστική εξουσία του κράτους
- Κάμπτεται μόνο ενώπιον συγκεκριμένων διεθνών υποχρεώσεων (π.χ. αβλαβής διέλευση)
- Αυθυπόστατη πολιτική εξουσία → πολιτική εξουσία όταν νομικά δεν υπάγεται στην επιρροή ή κυβέρνηση άλλου κράτους (διαχωρισμός των περιπτώσεων Λιχτενστάιν, Ανδόρα κλπ.)
- Η κυριαρχία δεν εξαρτάται καθόλου από τη φύση του πολιτεύματος

Εδαφική ακεραιότητα

- Παρακολούθημα της εδαφικής κυριαρχίας
- Ο σεβασμός της → Αρ. 2(4) Χάρτη Η.Ε

Σύνορα

- Γουινέα Μπισάου/Σενεγάλη→ Σύνορο είναι «η γραμμή που σχηματίζεται από τη διαδοχή των ακραίων σημείων της περιοχής χωρικής ισχύος των κανόνων της κρατικής εννόμου τάξης»
- Ο καθορισμός των συνόρων περιλαμβάνει την οριοθέτηση και τη σήμανση (πινακίδες, λίθοι κλπ.)-το ζήτημα με την Αλβανία
- Η Τελική Πράξη του Ελσίνκι (1975) εξήγγειλε την αρχή του απαραβίαστου των συνόρων
- Το 19^ο αιώνα θεμελιώθηκε η αρχή *uti possidetis iuris* το δόγμα δηλαδή της διατήρησης των συνόρων προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποφυγή εχθροπραξιών ανάμεσα σε νέα κράτη μετά την περίοδο αποικιοκρατίας και κατά την ανεξαρτητοποίησή τους (να διατηρηθούν δηλαδή τα αποικιακά σύνορα)

Τρόποι κτήσεως εδάφους

- Κατάληψη αδεσπότες, κτητική παραγραφή εκχώρηση/παραχώρηση, κτήση έπειτα από γεωφυσικές μεταβολές
- Τίτλος κτήσης – τα διεθνή δικαστήρια εξετάζουν τη χρονική σειρά της νόμιμης άσκησης εξουσίας σε ορισμένο έδαφος ανατρέχοντας στο παρελθόν και απαιτείται, σε ορισμένες περιπτώσεις, πραγματική, ειρηνική, και συνεχής άσκηση εξουσίας
- Απαγορεύεται η κτήση εδάφους κατά παράβαση του 2(4) του Χάρτη Η.Ε. – Καμία εδαφική μεταβολή που αποτελεί συνέπεια παράνομης χρήσης βίας δεν είναι νόμιμη (π.χ. Ισραήλ – Υψώματα του Γκολάν)

Νομολογία

Island of Palmas case (Ολλανδία / Η.Π.Α - 1928)

Η.Π.Α: Αμερικάνος πλοίαρχος ανακάλυψε το νησί αρχές 18^{ου} αιώνα + εγγύτητα στις Φιλιππίνες

Ολλανδία: Μέσω της Εταιρείας των Ανατολικών Ινδιών ασκούσε συνεχή κυριαρχία από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα

Ο διαιτητής έκρινε ότι η εγγύτητα δεν παίζει ρόλο όπως και η ανακάλυψη και αναγνώρισε κυριαρχία υπέρ της Ολλανδίας.

Clipperton Island case (Γαλλία / Μεξικό - 1931)

1858 Γάλλος πλοίαρχος ανακήρυξε γαλλικό έδαφος το νησί

Το 1897 το Μεξικό έστειλε αποστολή και άσκησε κατά διαστήματα κυριαρχία

Το νησί, σύμφωνα με τη διαιτησία, ανήκε στη Γαλλία

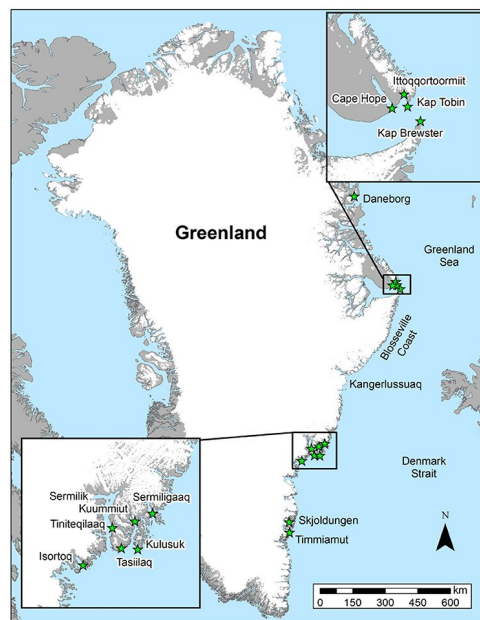

Eastern Greenland case (Νορβηγία / Δανία – 1933)

1931 η Νορβηγία κήρυξε κυριαρχία σε μέρος της ανατολικής Γροιλανδίας

Η Δανία είχε ήδη προσαρτήσει το ίδιο μέρος της Ανατολικής Γροιλανδίας

Επί σειρά ετών η Δανία ασκούσε κυριαρχία + Ihlen Declaration

Minquiers and Ecreos (Γαλλία / Η.Β. - 1953)

1066 οι Άγγλοι κατέλαβαν τη Νορμανδία και ενώ εκδιώχθηκαν το 1204 δεν αποχώρησαν από τα νησιά που βρίσκονται στις ακτές της Νορμανδίας

Η απογραφή και η υπαγωγή των προσώπων και πράξεων στην ποινική δικαιοδοσία της Μεγάλης Βρετανίας → αναγνώριση κυριαρχίας

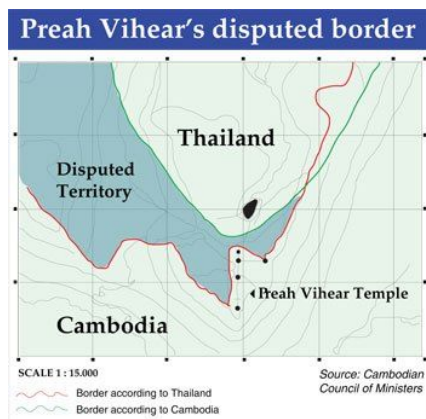
Preah Vihear (Καμπότζη / Ταϊλάνδη- 1962)

Τα σύνορα μεταξύ Σιάμ-μετέπειτα Ταϊλάνδη- και Ινδοκίνας- μέρος της οποίας ήταν η Καμπότζη- είχαν χαραχθεί από Γάλλους εμπειρογνώμονες

Το Διεθνές Δικαστήριο απέρριψε τους ισχυρισμούς της Ταϊλάνδης κυρίως επειδή η Ταϊλάνδη αποδεχόταν την οριοθέτηση αδιαμαρτύρητα για 50 χρόνια

Η Καμπότζη επανήλθε το 2011 ζητώντας από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει την απόφαση του 1962 και να κρίνει ότι ο ναός ανήκει στην Καμπότζη και ως εκ τούτου οι στρατιωτικές δυνάμεις της Ταϊλάνδης οφείλουν να αποχωρήσουν από την περιοχή

Το 2013 το Δικαστήριο έκρινε ότι όντως η Ταϊλάνδη όφειλε να αποχωρήσει από την περιοχή

Beagle Channel (Αργεντινή / Χιλή 1977)

Αντικείμενο της διαφοράς ήταν η κυριαρχία επί τριών νησιών στον πορθμό του Beagle

Ο διαιτητής έκρινε (βασιζόμενος και στους πάνω από 400 χάρτες που προσκόμισαν τα μέρη) ότι η συνεχής και σχετικά συνεπής πρακτική της Χιλής επί των νησιών της έδινε προβάδισμα ως προς την κυριαρχία

Western Sahara Advisory Opinion (1975)

1974 η Ισπανία αποφάσισε να αποχωρίσει από τη Δ. Σαχάρα

Το Μαρόκο, η Μαυριτανία, και η Αλγερία έσπευσαν να αξιώσουν εδαφικές απαιτήσεις καταπατώντας την αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών όπως αυτή θα έπρεπε να εφαρμοστεί στους αυτόχθονες κατοίκους της Δυτικής Σαχάρας

Η Γ. Σ των Η. Ε ζήτησε από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης γνωμοδότηση

Το Δικαστήριο έκρινε ότι έπρεπε να εφαρμοστεί η αρχή της αυτοδιάθεσης αφού δεν υπήρχε δεσμός εδαφικής κυριαρχίας με κανένα από τα κράτη που διεκδικούσαν τίτλο

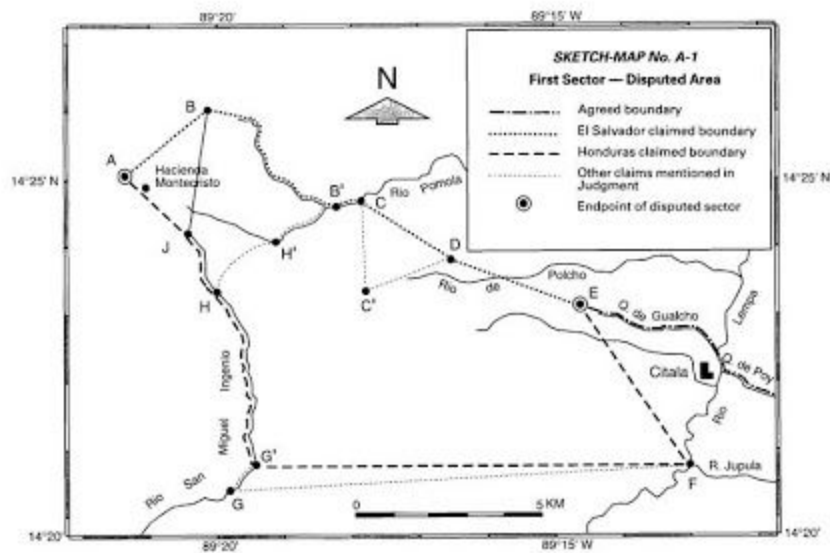

Land, island, and maritime frontier dispute (Ελ Σαλβαδόρ / Ονδούρα – 1992)

Προβλήματα από την εποχή της αποαποικιοκρατικής διαδικασίας

Σε εμπόλεμη κατάσταση το 1969

Το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης έδειξε ιδιαίτερα μεγάλη προσήλωση στην αρχή *uti possidetis* αποφασίζοντας για τα σύνορα χρησιμοποιώντας ένα συνδυασμό εκτίμησης τίτλων και αποτελεσματικής άσκησης κυριαρχίας.

Territorial Dispute (Λιβύη / Τσαντ – 1994)

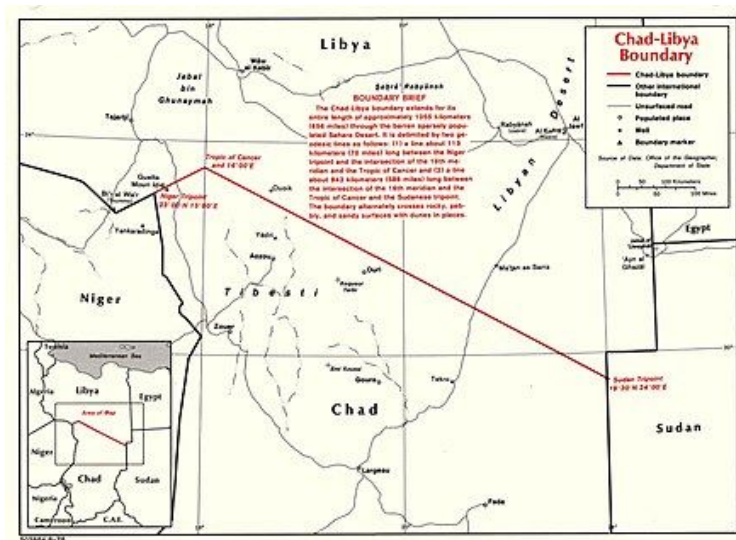
Τα σύνορα χαράχθηκαν δύο φορές από αποικιακές δυνάμεις με δύο διαφορετικούς τρόπους, μία μεταξύ Βρετανίας/Γαλλίας και μία μεταξύ Γαλλίας/Ιταλίας

Η Λιβύη κατέλαβε το μισό Τσαντ χωρίς να παρέμβει καμία δύναμη

Η Λιβύη στη Χάγη επέμενε ότι οι δύο συμφωνίες δεν έχουν ισχύ καθότι είναι προϊόντα χρήσης βίας

Το Τσαντ βασίστηκε στη μετέπειτα συνθήκη του 1955 μεταξύ Γαλλίας και Λιβύης η οποία επιβεβαίωσε την ισχύ των προηγούμενων συμφωνιών

Το Δικαστήριο έκρινε ότι ίσχυε η συμφωνία του 1919 (Βρετανία/Γαλλία)

Αυθυπόστατη πολιτική εξουσία

- Νομικά μη υπαγόμενη στην εξουσία/επιρροή άλλου κράτους
- Το ζήτημα των mini states (δεν ασκούν το πλήρες εύρος των αρμοδιοτήτων τους στις διεθνείς σχέσεις)
- Βλ. Λιχτενστάιν και υπόθεση στη Χάγη (Nottebohm) όπου η κρατική του ιδιότητα δεν αμφισβητήθηκε.

Το κράτος του Βατικανού (Holy See)

- Ο πάπας μέχρι το 1870 συνδυάζε δύο ιδιότητες→ αρχηγός της καθολικής εκκλησίας/αρχηγός των παπικών κρατών (Ρώμη, Μάρκια, Ούμπρια)
- Μετά την επικράτηση των στρατευμάτων του Βασιλείου της Ιταλίας το παπικό κράτος περιορίστηκε στο Βατικανό
- 1929 ο Μουσολίνι και ο πάπας συνομολόγησαν τις συνθήκες του Λατερανού με τις οποίες δημιουργήθηκε το κράτος της πόλης του Βατικανού με αρχηγό τον πάπα

Καθεστώς εντολών (mandates)

- Καθιερώθηκε μετά το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου

- Εντολές Α (μελλοντική αυτονομία: Συρία/Λίβανος -Γαλλία, Παλαιστίνη/Υπεριορδανία/Ιράκ-Μ. Βρετανία)
- Εντολές Β (μελλοντική αυτοκυβέρνηση: Τόνγκο/Καμερούν-Γαλλία, Τανγκανίκα
- Μ. Βρετανία
- Εντολές C (καμία πρόβλεψη: Νοτιοδυτική Αφρική, Δυτική Σαμόα κλπ.)
- Υπόθεση Νοτιοδυτικής Αφρικής (Ναμίμπια)

Καθεστώς Κηδεμονίας (trusteeship)

- Αντικατέστησε το θεσμό των εντολών
- Η έκρηξη της αποαποικιοκράτησης συμπεριέλαβε και τα εδάφη υπό κηδεμονία
- Τα μόνα μέρη στον κόσμο που τελούν υπό «στρατηγική κηδεμονία» είναι τα νησιά Μαριάννες, Καρολίνες, Μάρσαλ, και Μπικίνι (ΗΠΑ)

Εδάφη υπό εκμίσθωση

- 1947-1955 σοβιετικές βάσεις στη Φινλανδία
- 1903 Παναμάς – Η.Π.Α διώρυγα (8λδ λωρίδα πλάτους 10 μιλίων)
- Με τις συνθήκες του 1977 η διώρυγα περιήλθε ξανά στην κυριαρχία του Παναμά (το 1990)

Αποστρατιωτικοποίηση

- Κυρίως μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο
- Σοβιετοτουρκικά σύνορα
- Φινλανδία-νησιά Åland → όταν τα νησιά περιήλθαν στη Φινλανδία από τη Σουηδία η οποία είχε πρώτη προχωρήσει στην αποστρατιωτικοποίηση η Φινλανδία όφειλε να διατηρήσει το καθεστώς αυτό καθότι αντικειμενικό σύμφωνα με γνωμοδότηση της Επιτροπής Νομικών της Κοινωνίας των Εθνών
- Η Συνθήκη της Λοζάνης περί των Στενών (1923) προέβλεπε την αποστρατιωτικοποίηση του Βοσπόρου καθώς και της Ίμβρου, της Τένεδου και των Λαγουσών (Τουρκία) και της Λήμνου και της Σαμοθράκης (Ελλάδα)
- Αντικαταστάθηκε από τη Συνθήκη του Montreux (1936) η οποία καταργούσε ρητά αυτές τις ρυθμίσεις

- Η Συνθήκη της Λοζάνης επέβαλε περιορισμούς στην Ελλάδα στη Μυτιλήνη, τη Χίο, τη Σάμο, και την Ικαρία (να μην έχει ναυτικές βάσεις και να περιορίζει τις στρατιωτικές δυνάμεις στο συνηθισμένο αριθμό των υπηρετούντων για στρατιωτική θητεία)
- Συνθήκη Ειρήνης 1947 επέβαλε στην Ελλάδα την αποστρατιωτικοποίηση της Δωδεκανήσου

Στρατιωτικές βάσεις σε ξένο έδαφος

- Ξένες στρατιωτικές βάσεις δημιουργούνται μόνο με διεθνή συνθήκη
- Κατά το Ελληνικό Σύνταγμα η διέλευση ή παραμονή ξένης στρατιωτικής δύναμης συνομολογούνται μόνο με απόλυτη πλειοψηφία της Βουλής
- Εξαίρεση στην κραυγαλέα διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του κράτους φιλοξενίας αποτελούν οι βρετανικές βάσεις στην Κύπρο (Ακρωτήριο/Δεκέλεια) οι οποίες μάλιστα είναι sovereign bases